

"Cele mai bune dintre tradițiile noastre constituționale și civice se bazează pe surse creștine. Dar secularismul a distrus moștenirea creștină a Occidentului.

Prin urmare, trebuie să recuperăm urgent o înțelegere biblică a guvernării și a îndatoririlor noastre în calitate de cetățeni".

TEME-TE DE DUMNEZEU, DĂ-I CINSTE ÎMPĂRATULUI

O DECLARAȚIE A INTELLECTUALILOR CREȘTINI

CUVÂNT ÎNAINTE

Avem plăcerea să punem la dispoziția publicului din România versiunea în limba română a importantului și esențialului document „Fear God, Honor the Emperor!” – *Teme-te de Dumnezeu, dă-i cinste împăratului* (1 Petru 2:17). Compus de intelectuali evanghelici și catolici din America de Nord, documentul a fost publicat în toamna anului 2022.

În Introducerea care precedă textul Declarației, profesorul Emil Bartoș explică importanța și relevanța ei. Eu adaug că Declarația este o lectură obligatorie pentru fiecare lider al comunităților creștine din România și din afara ei, fie ei preoți, pastori ori lideri de diverse grupuri creștine. Declarația explică contextul actual al intersecției secularismului și al statului secular cu doctrinele tradiționale creștine privind instituțiile sociale și organizarea socială și politică. Printre instituțiile sociale de importanță crucială discutate în Declarație, se explică relevanța contemporană a doctrinelor creștine privind viața ființei umane, inclusiv a copiilor nenăscuți, a familiei, a căsătoriei și a spațiului public așa cum aceste lucruri sunt explimate și fundamentate în Sfintele Scripturi.

Recomand Declarația și fiecărei persoane care caută claritate și certitudine privind relația dintre statul secular și comunitatea creștină în ansamblul ei.

Pe această cale doresc să le mulțumesc mai multor persoane care au facilitat apariția în limba română a Declarației. Dl. R.R. Reno, editor al publicației „First Things”, ne-a permis traducerea Declarației în limba

română și publicarea ei. Profesorul Douglas Farrow, de la Universitatea McGill din Montreal, ne-a facilitat acces la autorii Declarației și m-a onorat cu prezența lui pe pagina mea de Facebook în toamna anului trecut, când împreună am explicat pentru publicul din România punctele esențiale ale Declarației. Profesorul Farrow este unul dintre semnatarii Declarației.

Aprecieri deosebite sunt adresate doamnei Eliza Voicu (ARN Spania), care și-a donat timpul, energia și răbdarea să traducă Declarația din limba engleză în română. Traducerea este impecabilă.

Îi mulțumesc, de asemenea, profesorului Emil Bartoș, care a agreeat să scrie o Introducere la versiunea română a Declarației. Erudiția și expertiza dânsului în subiectele tratate în Declarație sunt direct reflectate în Introducerea întocmită de el și adaugă valoare Declarației în sine.

Aprecieri sincere le sunt adresate și celor care au contribuit în alte feluri la publicarea în România a Declarației în limba română.

Vă urăm lectură plăcută.

Petre Costea, PhD,
Președinte (Alianța Familiilor din România)

INTRODUCERE

O declarație recentă a unui grup de teologi protestanți evanghelici și romano-catolici a fost intitulată *Teme-te de Dumnezeu, dă-i cinste împăratului* (1 Petru 2:17). Scrierea este cea mai nouă dintr-o serie de texte concepute, agreeate și semnate de cele două părți începând cu anul 1994. Aceste documente nu reprezintă proclamații oficiale ale unor foruri sau instituții ecleziale. Teologii semnatari s-au dăruit, simplu, ideii unui dialog al convingerilor, nicidecum al unei facile acomodări dogmatice. Ei nu vorbesc *în numele* unor comunități, ci *pentru* comunitățile din care fac parte. Încă de la început, dorința lor a fost să studieze, să discute și să se roage împreună, pentru a putea răspunde noilor provocări cu care se confruntă creștinătatea zilelor noastre. Rezultatul s-a concretizat într-o serie de declarații comune, ca semn de apropiere, și nu de identificare. Sau, cum bine își imagina cineva acest dialog, părțile seamănă celor doi ucenici aflați în drum spre Emaus, discutând frenetic din mers cele întâmplare, dar fără a apuca să se așeze la masa unui dialog tihnit (Luca 24)!

Documentele au fost traduse și apoi distribuite în întreaga lume creștină, pentru ca cei interesați să le citească și să mediteze la cele dezbătute. Astfel, teologi aparținând ambelor tabere confesionale au convenit să abordeze teme notabile, precum: misiunea creștină în mileniul III, darul mântuirii, Cuvântul adevărului, comuniunea sfinților, chemarea la sfințire, libertatea religioasă, sanctitatea vieții etc. O temă relativ recentă, tratată succint în ultima declarație, publicată în noiembrie 2022, vizează modul de raportare al creștinului la autoritatea civică sau statală.

Pentru început, se impun câteva precizări. Întâi, această declarație comună nu trebuie luată izolat, ci trebuie încadrată corect în inițiativa dialogului evanghelic-catolic început acum aproape trei decenii. Acest grup de dialog ecumenic, numit *Evangelicals and Catholics Together*, a fost inițiat în Statele Unite ale Americii și i-a avut ca membri fondatori pe evanghelicul Chuck Colson și pe catolicul Richard John Neuhaus. Textul actualei declarații comune are printre semnatori un grup de teologi emblematici pentru spectrul evanghelic nord-american, cum ar fi Douglas Farrow, Timothy George, Kevin Vanhoozer sau John Woodbridge. Din grupul teologilor catolici remarcăm prezența lui Thomas Guarino, Matthew Levering, George Weiger sau Robert Louis Wilken. Apoi, ca orice declarație comună, nu se așteaptă ca ea să încapsuleze tot ceea ce crede fiecare parte aflată în dialog și nici să propună soluții concrete la toate problemele ridicate. Deși cele mai multe analize vizează zona moral-spirituală a ființei umane, ele nu recomandă în mod clar soluții aplicabile în planul social. Documentul operează cu principii și direcții generale de gândire. Încă o precizare legată de conținutul declarației: documentul nu este un tratat de teologie sistematică! El conține afirmații care presupun cunoștințe teologice elementare despre anumite idei sau contexte teologice. Așa se explică de ce sunt lăsate nedefinite complet sau nedezvoltate o seamă de concepte teologice sau filosofice (pelagianism, donatism, liberalism modern etc.).

Limitele declarației sunt și ele asumate cu sinceritate și transparență de semnatori, ceea ce îi poate face pe unii cititori să ridice întrebări juste de altfel. De pildă, unele formulări tranșante din text par să închidă ușa pentru noi dialoguri, sistând astfel dezbaterea cu cei aflați în evidentă antiteză. Alte enunțuri pot fi recepționate ca fiind mult prea ambigue sau chiar partizane. Este posibil, totodată, ca unele afirmații să nu poată fi acceptate de unii evanghelici sau catolici și să solicite formulări teologice mai precise și mai clare. Cu toate acestea, înțelegerea obiectivului major al acestei inițiative de dialog interconfesional ar trebui să treacă cu vederea toate neajunsurile documentului.

Care a fost, așadar, obiectivul major asumat de întregul grup de teologi? Prima preocupare a declarației lor comune a constat din stoparea idolatriei ca negare a adevărului divin transcendent și a divinizării autorității umane absolute. Citând din declarație: „Acest refuz de a accepta natura firească și de a recunoaște autoritatea divină îi pune pe creștini, și pe toți cetățenii, într-o poziție periculoasă. Pentru că atunci când adevărul transcendent este negat, fie el natural sau revelat, instrumentele potrivite ale autorității civile, odată stabilite, devin absolute. Sunt divinizate ca idoli atotputernici.” Un pericol iminent semnalat de teologi este acela al secularismului. Mai precis, „secularismul încurajează absolutismul politic. Acesta înlătură autoritatea religioasă din viața publică. Procedând astfel, pretinde că asigură neutralitatea în chestiunile civice.” În context, secularismul nu trimite la un sistem de gândire, ci mai degrabă la procesul de secularizare, adică la acea încercare de a proteja anumite domenii din viață de influența nedorită a religiei. O gândire secularizată promovează doar acele sisteme de autoritate materialiste care neagă transcendentul și privesc omul exclusiv ca ființă biologică. Semne certe ale secularizării au apărut constant în ultimele decenii: atacul trecutului prin supralicitarea prezentului, dorința societății de a fi restructurată, încercarea de a subordona lucrurilor „de jos” pe cele „de sus”, invocarea sănătății trupului ca cel mai mare bun etc. Dar această perspectivă este una greșită. Negarea transcendentului ne face prizonieri ai „rasei, genului sau orientării sexuale”. În spatele acestor noi inițiative de secularizare, se arată în documentul care ne stă în față, stă o cultură a consumismului, a divertismentului și a dependenței digitale.

Perspectiva seculară, definită în sensul de mai sus, se află într-o evidentă contradicție cu perspectiva biblică, adoptată de subscriptorii acestui document. Conform revelației divine, prezența chipului divin în om reprezintă marca unicității și a demnității lui. Omul este, în același timp, trup și suflet, înrădăcinat în creație, dar și aspirant la transcendență. În termenii declarației, am fost creați pentru ceva mai adânc – adică legea morală – și pentru ceva mai înalt – adică transcendentul. Cel mai mare bun pe care

trebuie să-l urmărească omul nu este aici, în imanent, ci este în transcendent, în unirea lui, prin credință, cu Creatorul.

De aceea, teologii evanghelici și catolici, schimbând registrul din unul teologic în unul social, reclamă o moștenire comună născută din tradiția creștină și solicită ca libertatea primă pe care ar trebui să o urmărească guvernele lumii să fie libertatea religioasă. Cele două surse de autoritate în viața socială – autoritatea pământească și autoritatea spirituală sau divină –, primate metaforic de tradiția creștină ca fiind „două săbii”, sunt ambele necesare. Societatea beneficiază astfel de spiritualitate, iar Biserica de contextul social favorabil. Creștinul le recunoaște pe amândouă, însă, pentru el, autoritatea divină este superioară celei umane. Documentul apelează la câteva exemple biblice și istorice pentru a face vizibile granițele între care se poate mișca creștinul ca să evite eventualele erezii sau nașterea unor conflicte în interiorul Bisericii. Modelul menținerii ambelor autorități în ordinea corectă este prezent în Noul Testament, la Domnul Isus și la sfinții apostoli, în învățătura cărora autoritatea umană este recunoscută ca fiind rânduită de Dumnezeu cu scopul de a limita acțiunea sau răspândirea răului și de a asigura ordinea și pacea în societate (Romani 13). Dacă autoritatea civilă este folosită corect, creștinii sunt chemați să fie cetățeni loiali într-o astfel de societate, însă ei nu vor îngenunchea în fața acelor autorități care nu respectă autoritatea divină.

În concluzie, avem în față un document intens, novator, orientativ, dar și pe alocuri amendabil, de aceea trebuie examinat cu discernământ. Un text care impune să fie citit și pentru că ne oferă posibilitatea unei înțelegeri mai bune a vremurilor în care trăim.

Conf. univ. dr. Emil Bartoș

TEME-TE DE DUMNEZEU, DĂ-I CINSTE ÎMPĂRATULUI

O DECLARAȚIE A INTELLECTUALILOR CREȘTINI

Liderii Mișcării pentru Drepturile Civile (din Statele Unite) au îndemnat la rezistență în fața legilor care impuneau discriminarea rasială. Aceștia au făcut apel la legea naturală și la Legea lui Dumnezeu, cu scopul de a reforma ordinea noastră civică în conformitate cu standardele transcendente. În zilele noastre, statul de drept neagă natura și uzurpă autoritatea lui Dumnezeu, transformând puterile acestei lumi în legislatori supremi. În 2015, Curtea Supremă a Statelor Unite a politizat instituția căsătoriei, redefinind-o astfel încât bărbații să se poată căsători cu bărbați, iar femeile să se poată căsători cu femei. Același lucru s-a întâmplat și în alte jurisdicții din Occident. Mai nou, Curtea a adoptat punctul de vedere conform căruia bărbații care doresc să fie considerați femei și femeile care doresc să fie considerate bărbați trebuie să beneficieze de protecție împotriva discriminării.

Acest refuz de a accepta natura firească și de a recunoaște autoritatea divină îi pune pe creștini, și pe toți cetățenii, într-o poziție periculoasă. Pentru că atunci când adevărul transcendent este negat, fie el natural sau revelat, instrumentele potrivite ale autorității civile, odată stabilite, devin absolute. Sunt divinizate ca idoli atotputernici.

Secularismul încurajează absolutismul politic

Secularismul încurajează absolutismul politic. Acesta înlătură autoritatea religioasă din viața publică. Procedând astfel, pretinde că asigură neutralitatea în chestiunile civice. Ni se spune că această aparentă neutralitate aduce libertate religioasă și permite un contract social bazat pe nevoi și interese comune, fără a se ține cont de convingerile teologice. Cu toate acestea, promisiunea secularismului s-a dovedit a fi deșartă. Este un proiect metafizic, cu consecințe politice, care se implică în arta sufletului sub un nume diferit.

O societate care nu face nicio referire la Dumnezeu pretinde implicit că toate bunurile care merită urmărite pot fi găsite în această viață. În consecință, sponsorizează un regim care privilegiază – și, uneori, impune – proiectele și ambițiile sale pur imanente și lumesti. Pe de o parte, ideile terapeutice ale autoinventării insistă asupra faptului că proiectele și modalitățile de autoexprimare stabilite individual au autoritate finală. Politicile noastre sociale trebuie să aducă un omagiu eului suveran, chiar dacă acest lucru presupune să încalcăm sanctitatea vieții și să negăm adevărul moral inscripționat pe trupul nostru de bărbat sau femeie. Pe de altă parte, regimul îi acordă corpului nostru un rol definitoriu. Ideologiile dominante privind rasa, inteligența și dorința sexuală insistă asupra faptului că suntem definiți de biologia noastră.

Ființa umană este marcată de chipul lui Dumnezeu

Pare o contradicție: O identitate autoaleasă care neagă autoritatea corpului este privilegiată alături de o politică identitară care îi acordă corpului importanța supremă. Dar aceste două concepții despre identitate au în comun o respingere a autorității transcendente.

Eul expresiv respinge obligațiile pe care adevărurile morale le pun asupra libertății noastre; creația lui Dumnezeu nu trebuie să limiteze autocreația. Politica identitară respinge chemarea transcendentă a lui Dumnezeu și ne obligă să ne acceptăm locul în închisorile rasei, ale genului și ale orientării sexuale.

În Geneza citim: „Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său, l-a făcut după chipul lui Dumnezeu” (1:27). Noi nu suntem doar trupuri, ci ființa umană este marcată de chipul lui Dumnezeu. Dar nici nu suntem ființe pur spirituale care transcend condiția noastră fizică. Sufletul nostru dă viață trupului nostru, care e format în conformitate cu diferența rânduită de divinitate dintre bărbați și femei. Suntem, în același timp, capabili de transcendență și puternic înrădăcinați în creația lui Dumnezeu.

Când autoritatea politică încetează din a servi ceva mai profund – ordinea morală – sau ceva mai înalt – promisiunea de transcendență – se transformă în putere absolută. Libertatea devine o autoinventie grandioasă, un ideal care ne maschează captivitatea față de anxietate și vulnerabilitatea în fața controlului social. Într-o lume incapabilă să recunoască legile naturii și pe Dumnezeul naturii, limitele tradiționale ale puterii de stat dispar – și fără autoritate morală sau divină în care să se ancoreze viața oamenilor, ne orientăm către stat ca și cum ar fi singura noastră speranță, invitându-l să devină atotputernic pentru a păstra o ordine.

În calitate de evanghelici și catolici, considerăm moștenirea noastră politică ca fiind nobilă. Cele mai bune dintre tradițiile noastre constituționale și civice se bazează pe surse creștine. Dar secularismul a distrus moștenirea creștină a Occidentului. Prin urmare, trebuie să recuperăm urgent o înțelegere biblică a guvernării și a îndatoririlor noastre în calitate

de cetățeni. Tradiția creștină afirmă două surse pentru buna rânduială a treburilor omenești: Autoritatea temporală asigură pacea și liniștea în domeniul civic, iar autoritatea spirituală îndrumă și guvernează sufletele, cu scopul de a-și afla mântuirea în Hristos. Cele două autorități – „două săbii”, așa cum le numește uneori tradiția creștină – sunt diferite. Dar amândouă sunt necesare. O comunitate politică ce nu acordă un domeniu de aplicare adecvat judecăților politice în ceea ce privește bunăstarea noastră temporală devine o parodie teocratică. O societate care refuză să recunoască chemarea lui Dumnezeu de a ne alipi de El prin credință nu poate susține autoritatea oamenilor și va degenera în haos și lupte neînchinate pentru putere.

Biserica este o comunitate în exil

Biserica este o comunitate în exil. Iustin Martirul constată: „Creștinii locuiesc în lume, dar nu aparțin lumii.” Călătorim ca pelerini spre desăvârșirea finală a ordinii create, când Isus, pe care Tatăl L-a înviat din morți și L-a așezat la dreapta Sa, Se va întoarce în slavă, cu toate lucrurile sub stăpânirea Sa (Faptele Apostolilor 2:22-36; vezi, de asemenea, Psalmul 110). Prin urmare, în calitate de creștini, nu recunoaștem nicio autoritate umană ca fiind supremă. Cuvintele Sfântului Petru în fața consiliului preoțesc din Ierusalim trebuie să servească drept temelie pentru înțelegerea cetățeniei dintr-o perspectivă creștină: „Trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni!” (Faptele Apostolilor 5:29)

Constituțiile, guvernele, tradițiile și instituțiile noastre civice nu funcționează independent de autoritatea lui Dumnezeu. Chiar și acum Isus este Domnul. Lucrurile pământești sunt rânduite, prin Providența Divină, spre sfârșitul lor final în Hristos, căruia I s-au supus toate lucrurile. Creștinii nu pot accepta vanitatea seculară conform căreia legitimitatea guvernului provine exclusiv dintr-un contract social sau din consimțământul

celor guvernați, oricât de utile ar fi aceste concepte ca parte a unei teologii politice dezvoltate pe deplin. Sfântul Pavel afirmă fără echivoc: „Căci nu este stăpânire care să nu vină de la Dumnezeu. Și stăpânirile care sunt au fost rânduite de Dumnezeu.” (Romani 13:1)

Nu există un sistem de guvernare creștin

Nu putem înțelege în totalitate scopurile pe care Dumnezeu le-a avut în vedere când a instituit autoritatea temporală. Noi nu suntem la curent cu planurile lui Dumnezeu. În calitate de credincioși, trebuie să ne împotrivim judecăților superficiale care acceptă (sau demonizează) prea repede mișcările politice și personalitățile publice: „Căci cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine a fost sfetnicul Lui?” (Romani 11:34; Isaia 40:13) Mai mult decât atât, Biserica a funcționat într-o varietate remarcabilă de regimuri. Nu există un sistem de guvernare creștin. Cu toate acestea, Scriptura și tradiția creștină oferă o descriere generală a scopurilor legitime ale autorității civile.

După ce insistă asupra faptului că fiecare persoană este pe bună dreptate supusă autorităților guvernamentale, Sfântul Pavel explică faptul că autoritatea guvernamentală este rânduită de Dumnezeu pentru a ține păcatul în frâu. Autoritățile civile există pentru a încuraja buna conduită și pentru a pedepsi conduita rea. Ele poartă sabia coerciției ca agenți ai judecății lui Dumnezeu împotriva faptelor răufăcătorilor, pedepsindu-i pe cei răi. Este o funcție importantă. O societate care nu reușește să descurajeze crima, furtul și alte infracțiuni nu merită loialitatea noastră. Acest lucru nu înseamnă că un regim trebuie să fie perfect. Atâta timp cât sunt interzise fărădelegile și nu sunt trecute cu vederea încălcările grave ale legii morale, trebuie să oferim sprijinul nostru, potrivit respectului și cinstei cuvenite autorității civile (Romani 13:1, 4-7).

Prima epistolă a lui Petru aduce un argument similar: „Fiți supuși oricărei stăpâniri omenești, pentru Domnul, atât împăratului, ca înalt stăpânitor, cât și dregătorilor, ca unii care sunt trimiși de el ca să-i pedepsească pe făcătorii de rele și să laude pe cei ce fac bine.” (2:13-14) Dumnezeu a dat puterea sabiei vremelnice celor care conduc, astfel încât faptele rele să fie pedepsite cu fermitate, iar cei răi să nu-i ducă pe alții în rătăcire. Istoria a văzut guverne care s-au răzvrătit împotriva Legii lui Dumnezeu. În cazul în care statul de drept se întoarce în mod pervers împotriva moralității și a justiției, poate fi necesară nesupunerea civilă și chiar revolta poate fi justificată. Dar dacă se face uz de puterea temporală în mod corespunzător, creștinii sunt chemați să fie cei mai loiali dintre cetățeni. Creștinii nu trebuie să fie orbi în fața nedreptăților care caracterizează toate regimurile din lumea noastră decăzută. Putem fi activi în eforturile de reformă. Cu toate acestea, atunci când sabia vremelnică încearcă să onoreze intențiile lui Dumnezeu, oricât de imperfect ar face-o, nu trebuie să încurajăm revolta sau disensiunile care clocotesc.

Ținerea în frâu a păcatului îi permite autorității civile să asigure bunul mers al păcii. După cum explică Augustin, pacea cetății pământești nu se bazează pe armonia voințelor care apare atunci când Îl onorăm pe Dumnezeu și ne închinăm Lui cu toții într-un singur gând. Această pace se găsește numai în Cetatea lui Dumnezeu, atunci când iubirea de Dumnezeu a învins iubirea de sine. În pelerinajul nostru spre acest scop, putem experimenta o pregustare a acestei păci, cel mai adesea în viața Bisericii, dar și în viața socială, atunci când ne unim pentru a atinge obiective comune. Dar creștinii recunosc limitele ambiției politice. Acceptăm că trebuie să funcționăm în structuri politice, economice și sociale care presupun o preponderență a iubirii de sine. Adesea, singura alternativă realistă este aceea de a modera efectele distructive ale iubirii de sine „printr-un fel de

compromis între voințele umane” (*Cetatea lui Dumnezeu*, XIX.17). O piață bine reglementată poate controla lăcomia. Statul de drept îl poate limita pe cel puternic. Durerea lipsurilor, dacă este permisă în circumstanțe adecvate, îl poate motiva pe cel indolent. Așa cum le amintește Sfântul Pavel tesalonicenilor: „Căci când eram la voi, vă spuneam lămurit: «Cine nu vrea să lucreze nici să nu mănânce.»” (2 Tesaloniceni 3:10)

De prea multe ori, creștinii moderni se revoltă împotriva limitelor păcii pământești. Îi subapreciem binele relativ, denigrându-l în comparație cu idealul de armonie adevărată și de solidaritate integrală care caracterizează Cetatea lui Dumnezeu. Unii cad într-un activism teologizat, îndemnând la inaugurarea Noului Ierusalim aici și acum. Dar Biserica este singurul custode al păcii cerești a lui Dumnezeu care întrece orice înțelegere – nu guvernele, constituțiile, instituțiile civice sau tradițiile juridice. Nerecunoașterea limitelor păcii pământești poate duce la refuzul încăpățânat de a accepta ca Dumnezeu să amâne desăvârșirea finală. Rezultatul este un pelagianism social, o dreptate politică a faptelor care încearcă să confecționeze o pace cerească din mișcări, ideologii și eforturi umane. Unele dintre cele mai mari crime ale epocii moderne au fost comise de cei care și-au imaginat că sunt capabili să depășească, prin inginerie socială și revoluție, mediocritatea cetății pământești, care este întotdeauna îngrădită de iubirea de sine.

Rebeliunea pelagiană împotriva limitelor păcii pământești se oglindește într-un donatism social, un perfecționism care nu va fi întinat de loialități lumești. Ne spălăm pe mâini de instituțiile infectate de păcat care guvernează societatea, insistând asupra faptului că legămintele noastre civice nu au pretenții legitime asupra sufletului nostru. La fel ca activistul social zelos, puritanul emite adesea judecăți corecte cu privire la inadecvarea chiar și a celor mai bune guverne. Augustin constată că, întrucât pacea cetății pământești se bazează pe absența violenței, nu este o pace adevărată. Dar nu trebuie să ne batem joc de pacea negativă a cetății pământești.

Mai degrabă, așa cum ne învață Augustin, suntem chemați să profităm de liniștea relativă a unei societăți bine organizate, fără să o tulburăm cu visuri utopice și fără să ne disprețuim datoria de a respecta și a proteja bunurile sale limitate, dar autentice.

Autoritatea civilă este rânduită de Dumnezeu

Diversele noastre tradiții au puncte de vedere diferite cu privire la nivelul la care creștinii pot exercita funcția de magistrat. Unii dintre noi cred că o viață de ucenicie interzice folosirea forței letale, care susține autoritatea civilă. Dar suntem de acord că autoritatea civilă este rânduită de Dumnezeu. Și suntem de acord că angajamentul nostru pentru ca pacea lui Hristos să triumfe nu trebuie să contrazică loialitatea noastră față de ordinea civică, oricât de imperfectă ar fi această ordine.

Dumnezeu instituie guvernul și îi investește pe funcționarii săi cu sabia coerciției pentru mai mult decât limitarea păcatului. În legi explicite și moravuri sociale informale, suntem îndrumați să-i dăm cinste cui merită cinstea. O bună guvernare are interesul de a forma sufletul celor aflați sub stăpânirea sa. A governa în acord cu scopurile lui Dumnezeu înseamnă a instrui. „Vrei dar să nu-ți fie frică de stăpânire?” scrie apostolul Pavel. „Fă binele, și vei avea laudă de la ea.” (Romani 13:3) Cei care conduc trebuie să promoveze virtutea, nu doar în și prin justiție, ci prin sprijinirea instituțiilor care ne învață obiceiuri bune și ne însușesc sentimente nobile: căsătoria, viața domestică, școlile, organizațiile comunitare și multe altele. Calvin a scris că Dumnezeu a rânduit ca autoritatea seculară să servească drept „protectori și răzbunători ai inocenței, modestiei, decenței și liniștii publice” și că acest scop nu poate fi atins „decât dacă cinstea cuvenită a fost pregătită pentru virtute” (*Institutes*, IV.xx.9).

Liberalismul modern promovează adesea periculoasa minciună că cea mai bună societate trebuie să fie indiferentă față de adevăratele scopuri ale

persoanei umane, îngrijindu-se doar de drepturi și nu de virtuți. Această noțiune este pe cât de inaplicabilă, pe atât de nedreaptă. Pacea negativă a societății are nevoie de o ordine, și orice fel de ordine organizează acțiuni, credințe și sentimente pentru anumite scopuri. Liberalismul caută invariabil scopuri. O ordine socială este liberală în măsura în care aceste scopuri sunt mai degrabă modeste decât eroice: preocupările imanente cu privire la securitatea persoanelor și a bunurilor noastre; libertățile de exprimare, de asociere și de întrunire în domeniul civic; creșterea economică și progresul material.

* * *

Dacă această modestie este înțeleaptă, este discutabil. După cum a remarcat Augustin, inima noastră e neliniștită. Căutăm transcendența și, prin urmare, este imprudent să privim ordinea noastră socială de scopuri ambițioase, cum ar fi solidaritatea comunitară, onorarea unei moșteniri comune, celebrarea virtuții eroice și slujirea lui Dumnezeu. Creștinii pot adopta, cu siguranță, conceptele de drepturi individuale și guvernare limitată. Dar apelurile la „neutralitatea” politică în ceea ce privește binele se bazează pe o concepție falsă. Orice regim se angajează în această muncă de artizanat sufletesc, iar regimul liberal nu mai puțin decât alternativele non-liberale. Ambițiile spirituale scăzute ale tradiției politice liberale nu pot fi susținute în absența unor tradiții și instituții non-liberale, care să însuflețească societatea cu idealuri eroice care vorbesc despre dorința umană de transcendență.

Ioan Paul al II-lea a insistat adesea asupra faptului că credința creștină, dacă este trăită autentic, hrănește o înțelepciune profundă cu privire la ceea ce înseamnă să fii om. În calitate de „experți în umanitate”, suntem chemați să încurajăm și să ghidăm politica guvernamentală și dezvoltarea socială spre o mai mare și mai perfectă formare a caracterului în rândul concetățenilor noștri. În sfaturile pe care le dăm liderilor, în implicarea noastră în

a noastră vin din obținerea puterii de a defini binele suprem pentru noi înșine. Alții îndeamnă la o utilitate din ce în ce mai mare sau susțin „progresul”. Viziunea sumbră a lui Hobbes și idealurile de libertate, util și progres par foarte diferite. Dar toate acestea sunt scopuri lumești care trebuie atinse în cadrul ordinii temporale. În măsura în care aceste bunuri temporale sunt proclamate ca fiind scopurile noastre supreme și finale, sabia mânăuită de autoritatea civilă, care guvernează tărâmul temporal, nu cunoaște limite. Din acest motiv, o societate care nu încurajează virtutea religiei, obiceiurile și sentimentele care îi determină pe oameni să își vadă și să își caute împlinirea în ceva care transcende cadrul nostru muritor, va tinde spre tiranie.

Revelația biblică subliniază insuficiența incontestabilă a autorității pământești, chiar și atunci când această autoritate este exercitată cu înțelepciune. Ea impune o limită strictă: „Dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu.” (Matei 22:21, Marcu 12:17, Luca 20:25) Destinul nostru etern este în mâinile lui Dumnezeu. Autoritatea guvernamentală are datoria de a încuraja practica religioasă, dar nu poate fi folosită niciodată pentru a obliga la credință.

„Biserica propune, niciodată nu impune”

Trebuie să facem diferența între încurajare și constrângere.

Creștinii nu pot fi indiferenți față de mântuirea altora, oricât de conștienți am fi de faptul că mântuirea este în mâinile lui Dumnezeu, nu ale noastre. După cum a insistat Ioan Paul al II-lea, „Biserica propune, niciodată nu impune”. Martin Luther a recunoscut că Evanghelia cucește prin puterea proclamării ei, nu prin constrângere. Cu toate acestea, dacă creștinii se află în poziții de responsabilitate publică, ei ar trebui să

sprijinească misiunea lui Hristos. Acest lucru are nevoie de discernământ cu privire la ceea ce se potrivește cel mai bine cu tradițiile juridice, sentimentul public și resursele creștine într-un anumit moment și într-un anumit loc. Acordarea de scutiri de taxe pentru organizațiile religioase, vize speciale pentru clerici și acte constitutive distincte pentru lăcașurile de cult se numără printre numeroasele modalități prin care guvernele din America de Nord sprijinesc mărturia creștină. Alte societăți adoptă mijloace diferite, cum ar fi subvenții finanțate de stat și un statut juridic special pentru o biserică desemnată. În epocile anterioare, mijloacele de încurajare a credinței creștine erau mai dure. Unele dintre ele implicau sancțiuni substanțiale pentru cei care aveau credințe diferite, utilizări ale puterii de stat care depășeau limita, ajungând la constrângere.

Cea mai bună societate urmărește fericirea membrilor săi

Emitem judecăți diferite cu privire la măsura în care statul ar trebui să sprijinească proclamarea Evangheliei. Biserica Catolică și unele biserici protestante au o lungă istorie de sponsorizare din partea statului. Alte tradiții protestante, înrădăcinate în disidență față de bisericile consacrate, sunt sceptice cu privire la aceste aranjamente, punând accentul pe persuasiunea Cuvântului. Cu toții recunoaștem că o cooperare strânsă între autoritățile civile și liderii Bisericii poate face ca Biserica să fie vulnerabilă la a fi capturată de către puterea temporală, precum și la dezvoltarea unui sentiment de automulțumire, dușmanul zelului misionar. Cu toate acestea, suntem de acord că, ghidați de o judecată înțeleaptă, este potrivit ca creștinii să îndemne autoritatea civilă să susțină un spațiu public propice pentru proclamarea Evangheliei. Jonathan Edwards socotea că guvernării civili ar trebui să „încurajeze virtutea și evlavia” și să „promoveze religia și virtutea în teritoriu(l) [lor]”. Modalitățile de îndeplinire a acestei îndatoriri sunt extrem de variate. În vremurile noastre, o abordare cu tact ar putea fi cea mai înțeleaptă soluție. Dar afirmația lui Edwards este solidă. Cea mai

bună societate urmărește fericirea membrilor săi. Fericirea noastră supremă, aflată în odihna veșnică în Dumnezeu, depinde de harul Său și de răspunsul nostru liber. Ambele sunt dincolo de competența și de capacitatea oricărei autorități lumești. Dar autoritățile civile ar trebui să asigure libertatea Bisericii de a face ucenici.

Divinizăm prea ușor instituțiile temporale, guvernele și ideologiile. Această tentație este endemică condiției umane. După cum ne învață Biblia, autoritatea lumească își are rădăcinile în autoritatea lui Dumnezeu (Ioan 19:11). Din acest motiv, formele și expresiile sale sunt considerate, pe bună dreptate, ca având o dimensiune sacră, demnă de respectul nostru. Această convingere corectă și trainică este evidentă în ritualurile care continuă să guverneze procedurile judiciare, sesiunile legislative, inaugurările și alte funcții guvernamentale. Dar trebuie să fim vigilenți în a rezista pericolului idolatriei.

Biserica Primară a fost clară în refuzul său de a participa la cultul imperial roman. În zilele noastre, guvernele nu cer manifestări exterioare de supunere religioasă. Cu toate acestea, ele pretind că reprezintă orice bun care merită urmărit, fie că este vorba de bunuri de supraviețuire fizică, libertate deplină, utilitate maximă sau progres material. Această pretenție poate caracteriza atât mișcările naționaliste și programele de renaștere culturală, cât și programele globaliste. Aceste concepții îi acordă guvernului uman o autoritate absolută, pentru a asigura scopurile care se presupune că sunt cele mai importante. Leviatanul face promisiuni evanghelice. Numai statul ne poate oferi siguranță! Numai statul poate garanta libertatea! Numai statul poate asigura egalitatea! Numai statul ne poate restabili unitatea și ne poate proteja patrimoniul! Numai statul ne poate satisface toate nevoile!

Mișcările sociale utopice uzurpă rolul lui Dumnezeu ca Autor

Tendința totalitară a politicii moderne apare din mișcările sociale utopice, dornice să instaureze pacea perfectă a adevăratei armonii. Aceste mișcări uzurpă rolul lui Dumnezeu ca Autor al desăvârșirii noastre finale, pretinzând că slujesc Istoriei, Științei, Umanității, Progresului sau unei alte presupuse autorități supreme. Trebuie să ne opunem cu fermitate acestor pretenții escatologice. Nădejdea noastră este în Dumnezeul cel viu, nu în statui sculptate de păsări sau reptile (Romani 1:23) — nici în teorii ale istoriei, în mituri de superioritate rasială, în presupuse metode științifice de management social, în modele economice de schimb fără fricțiuni, în promisiuni terapeutice de autorealizare sau în visuri de autoinventare nelimitată.

Creștinii trebuie să se împotrivescă sacralizării moderne a politicii, iar cea mai bună modalitate de a face acest lucru este printr-o insistență neobosită asupra libertății Bisericii. Biserica — și nu regimurile, guvernele, constituțiile, progresul științific sau mișcările revoluționare — este instrumentul ales de Dumnezeu pentru realizarea scopurilor Sale finale pentru rasa umană. Comunitatea de credincioși ridică lideri creștini, instituții și mișcări care caută pe bună dreptate să aducă societatea în conformitate cu adevărul lui Dumnezeu. Se cuvine să vorbim despre o mărturie politică creștină, despre susținerea legilor și politicilor care servesc scopurilor creștine. Deși prudența ne cere să ne adaptăm circumstanțelor, mărturia politică creștină poate fi urmărită sub orice tip de guvernare, dreaptă sau nedreaptă. Hristos Își exercită domnia în fiecare moment al istoriei.

În schimb, autoritatea politică are limite clare. Respingem ferm orice încercare de a reduce Evanghelia la un instrument pentru proiecte politice, naționale sau tehnocratice. În calitate de evanghelici și catolici, nu suntem de acord cu privire la formele adecvate de guvernare evlavioasă a Bisericii. Dar ne unește convingerea că viața noastră comună în Hristos nu poate

și nu trebuie să fie subordonată nevoilor și scopurilor guvernării lumești, oricât de bine ar fi concepută și oricât de virtuos ar fi executată.

Occidentul se confruntă cu provocări majore. Rata natalității a scăzut, iar „decese din disperare” au crescut, ceea ce sugerează că occidentalii nu își pun mari speranțe în viitor. Cultura de consum, divertismentul banal și dependența digitală ne anesteziază. Sondajele indică niveluri record de neîncredere în instituțiile de conducere. O mare parte din populație este furioasă, frustrată și cinică. În acest mediu de decadență și disperare, au apărut mișcări care urmăresc cele mai remarcabile transformări. Ambiția lor este milenară: să distrugă toate formele de excludere și discriminare. Furia de astăzi împotriva trecutului este amplificată prin atacuri asupra limitelor naturii. Transsexualitatea reprezintă cea mai recentă și mai explicită etapă din proiectul modern secular de a ne elibera de condiția noastră de creaturi ale lui Dumnezeu. Combinația dintre disperare și feroarea revoluționară este paradoxală, dar ambele sunt înrădăcinate în idolatrii cultural-spirituale similare. Ele împărtășesc un cadru immanent comun, insistența că doar lucrurile temporale contează.

Creștinii trebuie să se împotrivescă sacralizării moderne a politicii

Tirania acestui cadru immanent ne demoralizează din punct de vedere spiritual, pentru că ne învață că nu există adevăruri transcendente. Ostilitatea față de transcendență îi conferă Leviatanului politic puterea de a restructura societatea, pentru a servi zeilor acestei lumi. Pandemia de COVID-19 a reprezentat o mare provocare, impunându-le autorităților civile să ia decizii sub presiune și cu cunoștințe limitate. Cu toate acestea, pe măsură ce evenimentele s-au desfășurat, în unele jurisdicții, practica religioasă a fost considerată neesențială pentru perioade lungi de timp,

o perspectivă care a ridicat sănătatea la statutul de bun suprem. Riscăm o subordonare similară a bunurilor superioare față de cele inferioare, pe măsură ce societățile noastre se organizează din ce în ce mai mult în jurul autodeterminării, incluziunii și bunăstării materiale.

Împotriva acestor tiranii ale imanentei, suntem chemați să fim martori implacabili. Sănătatea corpului este un bun, dar nu este bunul suprem. Un regim juridic de drepturi care ne oferă posibilitatea de a defini contururile vieții noastre este un bun, dar nu este bunul suprem. O cultură a toleranței și a respectului cuvenit pentru sentimentele și sensibilitățile celorlalți este un bun, dar nu este bunul suprem. Ameliorarea suferinței și amânarea morții sunt bune, dar nu sunt bunul suprem. Unirea cu Dumnezeu prin credință este singurul bun suprem. Obținerea acestui bun ne eliberează de robia față de idoli, permițându-ne să căutăm bunurile relative ale bunăstării fizice, ale liniștii sociale și ale stăpânirii de sine autentice în mod corespunzător. Din acest motiv, prima libertate într-o societate bine guvernată trebuie să fie libertatea religioasă.

Prima libertate într-o societate bine guvernată trebuie să fie libertatea religioasă

Atmosfera ciudată de disperare și tiranie din zilele noastre provine din faptul că societățile noastre nu recunosc faptul că destinul nostru cu și în Dumnezeu este de cea mai mare importanță. Țările din Occident s-au schimbat în ultimele două sau trei generații. Putem considera că națiunile noastre nu mai sunt „creștine” și putem crede că este neînțelept să pretindem că putem restabili un consens cultural creștin. În această privință, s-ar putea să nu fim de acord – mai puțin ca evanghelici și catolici decât ca indivizi. Dar suntem de acord că nicio politică nu poate rezista dacă recunoaște doar acele bunuri prețioase din cadrul immanent. Autoritatea magistratului vine de la Dumnezeu. Dacă societatea noastră respinge în mod sistematic autoritatea lui Dumnezeu, care este evidentă în creație

și propusă în revelație, atunci vom fi incapabili să susținem autoritatea legitimă a guvernului. O societate fără Dumnezeu este ținută laolaltă de putere brută.

În zilele noastre, datoria civică cea mai urgentă a creștinilor este aceea de a insista asupra domniei lui Hristos. Trebuie să mărturisim împotriva idolilor acestei lumi. Așa cum s-a întâmplat în primii ani ai Bisericii, când cultul împăratului cerea loialitate, astăzi cea mai puternică mărturie a noastră va fi actul refuzului. Creștinii sunt chemați să se supună magistratului. Dar, în primul rând, trebuie să-L cinstim pe Dumnezeu, fără a ne pleca niciodată genunchiul în fața autorităților civile, instituțiilor și mișcărilor care ne cer să slujim scopurilor lor imanente – „stăpânii” temporali de astăzi – ca și cum ar fi supreme.

În *Caritas in veritate*, Papa Benedict al XVI-lea declară adevărul augustinian că inima noastră e neliniștită: „Omul este orientat constitutiv spre «a fi mai mult».” Când Hristos Se va întoarce în slavă, El va judeca toate lucrurile și le va rândui spre sfârșitul lor final. Nu va mai fi nevoie de guverne, tribunale și alte instituții umane. În desăvârșirea finală, creația va atinge cel „mai înalt nivel” și se va odihni în pacea lui Dumnezeu. În timpul care ne-a mai rămas, suntem chemați să fim martori care să spargă cadrul immanent, asigurându-ne că acesta nu devine o cușcă de fier. Isus ne învață că nu putem sluji lui Dumnezeu și lui Mamona (Matei 6:24). Iar noi nu putem sluji lui Dumnezeu și Sănătății. Sau lui Dumnezeu și Utilului. Sau lui Dumnezeu și Progresului. Sau lui Dumnezeu și Științei. Trebuie să auzim din nou că numai Dumnezeu ne revendică: Domnul nostru ne vrea în întregime – inimă, minte și suflet.

Traducere Eliza Diaconeasa Voicu